

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE
MÜZİĞİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Pınar YILDIRIM

Ankara
Mart, 2010

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE
MÜZİĞİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pınar YILDIRIM

Danışman : Doç.Dr. Aytekin ALBUZ

**Ankara
Mart, 2010**

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE
MÜZİĞİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pınar YILDIRIM

Danışman : Doç.Dr. Aytekin ALBUZ

**Ankara
Mart, 2010**

JÜRİ ONAY SAYFASI

Pınar YILDIRIM'ın “Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri” başlıklı tezi 27 / 04 / 2010 tarihinde, jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
Başkan :		
Üye (Tez Danışmanı) :		
Üye :		
Üye :		
Üye :		

ÖN SÖZ

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE MÜZİĞİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Bu araştırmanın sağlıklı bir biçimde gerçekleşebilmesi için araştırmanın tamamında görüş, öneri ve yönlendirmeleriyle katkıda bulunan tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Aytekin ALBUZ’a, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ve “İş Okulları”nda görev yapmakta olup araştırmaya katılan öğretmenlere, manevi desteklerini esirgemeyen aileme ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Pınar YILDIRIM

ÖZET

ZİHİNSEL ENGELLİ ÇOCUKLARA KAVRAM ÖĞRETİMİNDE MÜZİĞİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

YILDIRIM, Pınar

Yüksek Lisans, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Aytekin ALBUZ

Mart – 2010, sayfa : 41

Bu araştırmanın amacı, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ile “İş Okulları”nda görev yapmakta olan öğretmenlerin, kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Öğretmen görüşleri, ayrı ayrı okul türleri bazında değerlendirilmiş, ayrıca Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi ile İş Okulları’nda görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasındaki ilişkisel durum da incelenmiştir. Araştırma, temel alan araştırmasına dayalı betimsel bir çalışma olup; genel tarama modellerinden tekil tarama modelini içermektedir. Nitel veriler ilgili literatürün taranması ile, nicel veriler ise, yarı yapılandırılmış bireysel görüşme formu aracılığı ile toplanmıştır. Bu amaçla, araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen nicel veriler istatistiksel olarak çözümlenmiş ve bulgular tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda; Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nde görev yapan öğretmenlerin, kavram öğretiminde müziği kullanma konusunda kendilerini oldukça yeterli gördükleri, ancak İş Okulları’nda görev yapan öğretmenlerin, kendilerini gerektiği kadar yeterli bulmadıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nde çalışan öğretmenlerin, kavram öğretiminde müziksel etkinliklere daha çok yer verdikleri de anlaşılmıştır.

ABSTRACT

TEACHERS' OPINIONS ABOUT THE USE OF MUSIC FOR TEACHING CONCEPTS TO MENTALLY RETARDED CHILDREN

YILDIRIM, Pınar

Master's Degree, Music Teaching Department

Adviser : Associate profesor Aytekin ALBUZ

March – 2010, 41 pages

This study was done to determine what the opinions of teachers' working at the schools for mentally retarded children was about the use of music for teaching concepts. Teachers' opinions were put by two kinds of schools for severely handicapped children at preschool and primary school levels and for moderately handicappeds who finished primary school younger than 21 years old. And the relation between two school types by the opinions were investigated. The research was a descriptive study based on the main field research and qualitative findings obtained through scanning sources and the quantitative findings were obtained from semi – constructed individual interviews. Interview form created by investigator was applied to teachers. Quantitative findings were analyzed statisticly and findings tables were explained. The results showed that, teachers at schools for severely handicapped children felt themselves enough to use musical activities for teaching concepts, and they use musical activities for teaching concepts more than others.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

BAŞLIK SAYFASI

JÜRİ ONAY SAYFASI.....i

ÖN SÖZ.....ii

ÖZET.....iii

ABSTRACT.....iv

İÇİNDEKİLER.....v

TABLolar LİSTESİ.....vii

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	6

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müziğin Hayatımızdaki Yeri ve Önemi.....	8
2.2. Müziğin Eğitimdeki Yeri ve Önemi.....	9
2.3. Zihinsel Engelli Çocukların Eğitiminde Müziğin Yeri ve Önemi.....	11
2.4. Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımı	14

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli.....	16
3.2. Evren ve Örneklem.....	16
3.3. Veri Toplama Teknikleri.....	17
3.4. Verilerin Analizi.....	17

4. BULGULAR ve YORUM

4.1. Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri'nde Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	18
4.2. İş Okulları'nda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	23
4.3. Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri'nde ve İş Okulları'nda Görev Yapan Öğretmenlerin Görüşleri Arasındaki İlişkisel Durum İle İlgili Bulgular ve Yorumlar.....	27

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1.Sonuç.....	36
5.1.1. “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde Görev Yapan Öğretmenlerin, Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar.....	37
5.1.2. “İş Okulları” nda Görev Yapan Öğretmenlerin, Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar.....	39
5.2.Öneriler.....	40

KAYNAKÇA

EKLER

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsanların müzikle ilişkisi daha doğmadan başlamakta ve ömür boyu sürmektedir; müzik ve insan sürekli olarak birbirlerine etki etmekte, birbirini geliştirmektedir. Müziğin insanlara etkisi, onun insan yaşamındaki çeşitli işlevleri ile gerçekleşmektedir. Uçan (1997) müziğin insan yaşamındaki bu önemli işlevlerini bireysel, toplumsal, kültürel, ekonomik ve eğitimsel işlevler olmak üzere beş grupta toplamıştır (s.13).

Müziğin insan yaşamındaki tüm işlevlerinin etkililiği, müziğin eğitimsel işlevlerinin en iyi, en verimli şekilde gerçekleşmesine bağlıdır. Hem bireyin hem de toplumun sağlıklı, mutlu ve duyarlı olabilmesi, sanat eğitimi adına bir yönüyle müziğin eğitimde en etkin şekilde kullanılması ile mümkün olabilir.

Müzik hem eğitim alanı hem de eğitim aracıdır. Müzik eğitim alanı olarak, sadece bazı müziksel kavramları kazandırmak, öğrencilere şarkı söyletirmek, çalgı çaldırmak değildir. MEB ilköğretim müzik dersi öğretim programında (1994) da belirtildiği gibi müzik dersinde hedeflenen, bu etkinlikler aracılığıyla bireylere nitelikli, kaliteli müziği öğretmek; bireylerde müzik dinleme, müzik yoluyla kendini ifade etme; sevgiyi, paylaşma duygusunu geliştirme; sözlü şarkılar yoluyla dili doğru ve güzel konuşma; müziğe uygun ritmik devinimlerle eşlik edebilme vb. davranışları kazandırmaktır (s.11,12). Eğitim aracı olarak ise müzik; derslerin, konuların daha iyi öğretilmesinde; bireyler üzerindeki etkisi, gücü ve katkısı nedeniyle, kişiler ve konular arasında bağlantı kurma amacıyla kullanılır (Uçan, 1996:31).

Müziğin eğitimdeki bütün bu fonksiyonlarının yanı sıra özellikle özel eğitime muhtaç çocukların eğitiminde büyük öneme sahip olduğu da bir gerçektir.

Özel eğitime muhtaç çocukların zihinsel, duyuşsal, devinişsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden akranlarına göre farklılıkları vardır. Bu durum, özel eğitime muhtaç çocukların eğitim yaşantılarında ve ortamlarında bazı uyarlamaların, düzenlemelerin yapılmasını gerektirir. Bu düzenlemeler, özel eğitime muhtaç çocukların özürlerinin türüne, derecesine göre değişir.

Bu araştırmanın konusunu; özel eğitime muhtaç olan çocuklardan, sadece zihinsel engelli çocuklar oluşturmaktadır.

“Genel olarak zihinsel engelli çocukların en belirgin özelliği öğrenme yetenekleridir. Zihinsel engelli çocuklar öğrenirken normal yaşlılarıyla aynı basamaklardan geçerler; yalnızca bu basamaklardan geçmeleri daha güç ve yavaş olur.” (Eripek, 2002:164,165).

Yine Eripek’e (2002) göre; okuma – yazma becerilerinde gecikme, özellikle de okuduklarını anlama boyutunda yetersizlik söz konusudur.... Bunların yanında, öğrenme güçlüğüünün daha çok biyolojik nedenlere bağlı olduğu durumlarda, bedensel ve duyuşal özürlere ve buna bağılı olarak devimsel problemlere rastlanmaktadır.... Ayrıca, toplumun zihinsel engelli çocuklara karşı gösterdiği olumsuz tutum ve davranışlar ile çocukların daha önce yaşamış oldukları bazı başarısızlıklar, onlarda kaygı, başarısızlık beklentisi ve engellenme duygularını ortaya çıkarmaktadır (s.166,167). Bu durum da, zihinsel engelli çocukların akademik başarılarını doğrudan etkilemekte ve bu çocuklarda sosyal problemlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Zihinsel engelli çocukların bütün bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda, müzik eğitiminin bu çocukların sosyal ve akademik gelişimlerine, dil ve hareket becerilerine etkisi ve müzik dersinin önemi daha da iyi anlaşılmaktadır. Zihinsel engelli çocukların dinleme ve dikkatini yoğunlaştırabilme becerilerinin gelişiminde ritim etkinliklerinin çok önemli rolü vardır. Ayrıca yine müziğin ritmik boyutundan yararlanarak yürüme, koşma gibi ritmik hareketleri yönlendirmek ve güçlendirmek; sözlü müzik yoluyla konuşma becerisini, kelime haznesini geliştirmek; müzikli öykü ve drama ile kavramları müzik yoluyla öğretmek de mümkün olmaktadır. Bütün bu etkinlikler aracılığıyla çocukların bağımsız davranışlar kazanmaları ve grup etkinliklerinde bulunarak sosyalleşmeleri sağlanmaktadır.

Müzik eğitiminin zihinsel engelli çocukların eğitiminde ne kadar büyük öneminin ve etkisinin olduğu açıkça görülmekle birlikte, müzik dersinin zihinsel engelli çocukların eğitiminde nasıl daha etkin bir şekilde kullanılabileceğine, dersin içeriğinin ve öğrenme – öğretme durumlarının planlanmasında nasıl bir uyarlama yapılması gerektiğine dair araştırmalar ne yazık ki ülkemizde yeterince yapılmamakta; dolayısıyla, zihinsel engelli çocukların eğitiminde müziğin kullanımına dair araştırmalara zaruretle ihtiyaç duyulmaktadır.

Ancak, konuyla farklı yönlerden ilişkili bazı araştırmalar da mevcuttur. Örneğin; müziğin ruh hastalıklarının tedavisinde kullanımına ilişkin araştırmalar yapılmıştır. Eğitim alanında ise ilkokullarda müzik destekli yapılan ilk okuma öğretimindeki ve hayat bilgisi dersindeki başarı durumları; işitme engelliler ilköğretim müzik dersi;

işitme engellilere verilen ses eğitiminin etkileri; eğitim uygulama okullarında çalışan müzik öğretmenlerinin sorunları ile ilgili çalışmalar mevcuttur. Ayrıca zihinsel engelli çocuklarla ilgili olarak kavram öğretimine ilişkin araştırmalar da vardır. Bunların yanı sıra eğitilebilir zihinsel engelli çocuklar ilkökul müzik dersi öğretim programının incelenmesine ilişkin araştırmalar da yapılmıştır. Ancak, müziğin zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanımı ile ilgili her hangi bir araştırmaya rastlanmamıştır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, “Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aramaktır.

Bu genel amaç ile ilgili alt amaçlar şunlardır:

1 – “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri”nde eğitim gören zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

2 – “İş Okulları”nda eğitim gören zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

3 – “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ile “İş Okulları”nda görev yapan öğretmenlerin zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin görüşleri arasında fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Müzik – insan ilişkisi daha anne karnındayken başlamaktadır. Bu ilişki, insan hayatı boyunca gelişerek ve çeşitlenerek devam eder. Müziğin insan yaşamındaki yeri ve etkisi, onun aynı zamanda iyi bir eğitim aracı olmasını da sağlar. Zira, müziğin çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal durumları üzerinde etkisini inceleyen pek çok araştırmanın sonucunda, çocukların matematik becerileri, okuma – anlama yetenekleri, dil ve iletişim becerileri gibi çok çeşitli alanlarda müziğin olumlu etkisinin ve katkılarının olduğu ortaya çıkmıştır. Müziğin bu etkisi, özellikle zihinsel engelli çocukların eğitiminde büyük önem taşımaktadır. Çünkü, bu çocukların dikkatleri dağınık ve kısa sürelidir; okumada, okuduğunu anlamada sıkıntıları vardır; kısa süreli bellekteki bilgileri uzun süreli belleğe aktarmada problem yaşamaktadırlar; dil ve konuşma problemleri, hareket becerileriyle ve vücut algılarıyla ilgili sorunları

bulunmaktadır. Bunların yanı sıra, toplumun onlara karşı sergilemiş olduğu olumsuz tutumlar da bu çocukların topluma uyum göstermede zorluk yaşamalarına neden olmaktadır. Bu sınırlılıklarından dolayı, zihinsel engelli çocuklar öğretim ortamlarında özel uyarılma ve düzenlemelere ihtiyaç duymaktadırlar.

Öğretim etkinlikleri kapsamında müziğin kullanımı ile çocukların dikkatini öğretilecek konuya çekmek kolaylaşabilmekte; sözlü şarkılar yardımıyla konuşma ve artikülasyon çalışmalarına destek olunabilmekte; dans ve müzikli oyun çalışmalarıyla hareket becerileri ve vücut algıları konusunda yardımcı olunabilmektedir. Kavram öğretiminde de, alışlagelmiş yöntemlerin yanında çeşitli müziksel etkinliklerden yararlanmak destekleyici olmaktadır.

Öğretim programlarında farklı etkinliklerin kullanılması, zihinsel engelli çocukların öğrendikleri bilgileri başka alanlara da transfer edebilmelerine, dolayısıyla öğretimin daha etkin ve öğretilenlerin daha kalıcı olmasına yardımcı olmaktadır. Böylelikle becerilerinin artması sağlandığı için, hissettikleri başarısızlık duygusu azalmakta; ayrıca, yapabildikleri de arttığı için toplumun bu çocuklara bakışı ve tutumu da iyileşmektedir.

Ancak ülkemizde, müziğin zihinsel engelli çocukların eğitiminde kullanımına ilişkin yeterince araştırma bulunmamaktadır.

Değirmenci (1993), “Zihinsel Özürlü Çocukların Komutları İzleme Becerisinin Gelişiminde Müziğin Etkisi” konulu araştırmasında; öğretilbilir düzeyde zihinsel özürlü, 8 – 14 yaşları arasındaki çocukların, komutları izleme beceri düzeylerinin gelişiminde müzik terapi (çeşitli müzik etkinliklerinin kullanımı ile sağaltım) etkinliklerinden ikisi olan çalgı ve hareket etkinliklerinin etkisini incelemiştir. Çalgı etkinlikleri; müzik aletlerinin tanınması, çalınması ve ritim, hız, ses yüksekliği gibi müzik öğelerinin bu aletler yoluyla çalışılmasını içermektedir. Hareket etkinlikleri ise; söz ve hareketlerin bir bileşimi olarak rentları ve hareket içeren müzikli oyunları kapsamaktadır. Araştırmada birinci deney grubuna çalgı etkinliklerinden oluşan bir program, ikinci deney grubuna da hareket etkinliklerinden oluşan bir program 10 hafta boyunca uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise, sadece boş zaman (placebo) etkinlik programı uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre; hem çalgı hem de hareket etkinliklerinin, zihinsel engelli çocukların komutları izleme becerilerinin gelişiminde etkili olduğu belirlenmiştir.

Bolat ve Sığırtmaç (2006), yaptıkları bir araştırmada çocukların “Sayı ve İşlem Kavramı Kazanımında Müzikli Oyunların Etkisi”ni incelemişlerdir. Uygulama 5 – 6 yaş

okul öncesi (ana okulu) çocukları ile yapılmıştır. Kavramlar, deney grubuna müzikli oyun etkinlikleri ile, kontrol grubuna ise, müzikli oyunlar dışında etkinliklerle öğretilmiştir. Araştırma sonucunda, deney grubundaki çocukların öğrenmelerinin, kontrol grubundakilerin öğrenmelerine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Müziğin hem zihinsel engelli çocukların hem de normal yaşatlarının eğitime önemli katkılar sağladığı pek çok yazılı kaynakta ifade edilmiş olsa da, ülkemizde özellikle zihinsel engelli çocuklara etkisine ilişkin daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanılan alışlagelmiş öğretim yöntemleri ile ilgili araştırmalar bulunmasına karşın, kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin herhangi bir araştırma mevcut değildir.

“Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri” konulu bu araştırmanın, bu alanda yapılan ilk çalışma olmasının yanında, daha sonra yapılacak araştırmalara da kaynak teşkil edeceği ve yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma,

- 1 – Müziğin zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanımı ile,
- 2 – TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nden 5 tanesi ile,
- 3 – TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde görev yapmakta olan öğretmenlerden 10’u ile,
- 4 - TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi “İş Okulları”ndan 2 tanesi ile,
- 5 - TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi “İş Okulları”nda görev yapmakta olan öğretmenlerden 5’i ile,
- 6 – Literatür taramasında ulaşılabilen kaynaklar ile sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

- 1 – Ülkemizde müziğin zihinsel engellilerin eğitiminde kullanımına ilişkin yeterince araştırma mevcut değildir.

2 – Mevcut “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Mekezleri”nde ve “İş Okulları”nda verilen eğitimlerde müziğin kullanımı daha çok şarkı söylemek, ritim çalgıları çalmak gibi belirli etkinliklerle sınırlı kalmaktadır.

3 – Araştırma için seçilecek örneklemin evreni temsil edeceği düşünülmektedir.

4 – Araştırmada kullanılan görüşme sorularının doğru ve güvenilir sonuçlar vereceği düşünülmektedir.

5 – Araştırma için seçilen veri toplama yöntemi nitelik, süre ve maliyet açısından araştırmanın konusuna en uygun olan yöntemdir.

1.6. Tanımlar

Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi : Ağır düzeyde zihinsel yetersizliği olan (öğretilebilir) bireylerin eğitim – öğretim hizmeti aldığı okullardır. Eğitim uygulama okullarında 6 – 14 yaş grubu öğrencilere, iş okullarında 16 yaş üzeri bireylere eğitim – öğretim hizmeti verilmektedir.

İş Okulu : İlköğrenimlerini tamamlayan, genel ve mesleki ortaöğretim programlarına devam edemeyecek durumda olan ve 21 yaşından gün almamış özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin temel yaşam becerilerini geliştirmek, topluma uyumlarını sağlamak, iş ve mesleğe yönelik bilgi ve beceriler kazandırmak amacıyla eğitim veren okullardır.

Kavram : Kavramlar, benzer olan nesne, insan, olay, fikir ve süreçleri gruplamada kullanılan ve bireylerde ortak tepkiye yol açan ilişkili uyaranlar takımı olarak tanımlanmaktadır.

Müzikli Etkinlikler : Müzik dinleme, şarkı söyleme, çalgı çalma, ritim çalışmaları, dans, müzikli oyun gibi müziği içeren her türlü etkinlik.

Özel Eğitim : Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri, bu bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine dayalı olarak uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi ifade eder.

Özel Eğitime Muhtaç Çocuk : Beden, zihin, ruh, duygu, sosyal ve sağlık özellikleri ve durumlarındaki olağan dışı ayrılıkları sebebiyle normal eğitim hizmetlerinden yararlanamayan 4 – 18 yaş grubundaki çocuklardır

Zihinsel Engellilik (Zihinsel Öğrenme Yetersizliği) : Zihinsel gelişim yetersizliğinden dolayı bireyin eğitim performansının ve sosyal uyumunun olumsuz yönde hafif / orta / ağır düzeyde etkilenmesi durumu

Zihinsel Engelli (Geri Zekalı) Çocuk : Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan, bu özellikleri 18 yaşından önceki gelişim döneminde ortaya çıkan ve özel eğitim ile destek eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireyi ifade eder

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müziğin Hayatımızdaki Yeri ve Önemi

Müzik, genel anlamda ritim ve ses olmak üzere iki temel özelliğe sahiptir. Bu özelliklerin her ikisi de insan hayatında doğal olarak bulunan kavramlardır. Kalbimizin atışında, soluk alıp verişimizde, yürüyüşümüzde mükemmel bir ritmik uyum vardır. Ayrıca insan sesle örülü bir çevrede yaşar. Zira kişinin çevresiyle iletişimde ses çok önemli bir yere sahiptir. Bu iletişim becerisi daha doğumdan önce, anne karnındayken başlar. Bebeklerin henüz anne karnındayken seslere tepki vermeye başladıkları da yapılan araştırmalarla ortaya konmuştur.

Uçan’a (1997) göre; “bireyin doğum öncesi oluşma evresinde dolaylı olarak kurulmaya başlayan insan – müzik ilişkisi, ... gittikçe çeşitlenip zenginleşerek, güçlenip gelişerek insanın yaşamı boyunca sürer gider” (s.12).

Bu ilişkinin sağlıklı bir şekilde gelişmesi ancak bebeklikte ve çocuklukta müziğin bilinçli ve etkili kullanımı ile mümkün olabilir. Çok küçük yaşlardan, hatta anne karnından itibaren sistemli bir şekilde verilecek müzik eğitimi, kişinin ileriki yaşamında sosyal, fiziksel, akademik vb. pek çok alanda zenginleşmesini, gelişmesini sağlar.

“Yapılan araştırmalar, annenin göbeği üzerine parmaklarla ritmik bir şekilde hafifçe vurmasının, yumuşak ve gevşetici müzik türlerinin, doğa seslerinden oluşan kayıtları (dalga sesleri, kuş ötüşü, yunusların sesleri gibi) dinletmenin, bebeklerin duygusal, fiziksel ve entellektüel gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir” (Summak ve Summak, 2005:90).

Araştırmalardan da anlaşılabileceği gibi, çocukların sosyal ve akademik başarılarını arttırmada yararlanılabilecek en doğal araç müziktir. Çünkü müzikli etkinlikler çocukların keyif aldıkları etkinliklerdir. Güler’in (2008) de belirttiği gibi, “en kalıcı bilgiler eğlenirken öğrenilen bilgilerdir” (s.78). Müzik etkinlikleriyle çocuklar kendilerini ifade etme imkanı bulurlar, keyifli vakit geçirirken olası sorunlarından uzaklaşırlar. Grupla yapılan müzikli etkinlikler yoluyla çocuklar, grubun üyesi olduklarını hissederler, kendilerine güvenleri artar. Uçan (1996), grupla çalışırken çocukların iş bölümünü, paylaşmayı, yardımlaşmayı, sorumluluk almayı öğrendiklerini belirtmiştir (s.26).

Müzik etkinliklerinin büyük ve küçük kas gelişimi üzerinde de olumlu etkileri vardır. Dans etkinlikleri çocuğun bedensel gelişimine, duruşuna, beden algılarına istendik etkilerde bulunur.

Müzik dinleme etkinlikleri ile çocuğa etkili dinleme alışkanlığı kazandırılır. Çocuklar müzik dinlerken sessiz kalma, dikkati dinlenen müziğe odaklama, farklı sesleri algılama gibi beceriler edinirler.

Müziğin sağladığı tüm bu kazanımlar göz önünde bulundurulduğunda, küçük yaşlardan itibaren sistemli olarak verilecek bir müzik eğitiminin kişinin gelişimini ne kadar olumlu etkileyeceği ve çok daha donanımlı bireylerin yetiştirilmesine olanak sağlayacağı görülmektedir.

Tarih boyunca pek çok düşünür ve eğitimci de müziğin önemine ve eğitimdeki yerine dikkat çekmiştir. Aristoteles, Eflatun, Çek eğitimcisi Comenius, İsviçreli eğitimci Pestalozzi ve Montessori de müziğin önemine değinmişler, eğitimde müziğe mutlaka yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir (Güler, 2008:49,50).

2.2. Müziğin Eğitimdeki Yeri ve Önemi

Çocukların doğal olarak sahip olduğu müzik ilgisi, müziğin eğitimde çok etkili bir araç olmasını sağlamaktadır. Yapılan pek çok araştırmanın sonuçlarında da sistemli olarak müzik eğitimi almanın; çocukların beyin gelişimlerini, beyinsel organizasyon becerilerini, matematik zekalarını ve dil gelişimlerini olumlu yönde etkilediği belirtilmiştir.

Dündar’a (2003) göre müzik eğitimi alan çocukların sosyal, psiko-motor, duyuşsal, dil ve zihinsel gelişimleri daha hızlı olmaktadır (s.172). Özellikle dil gelişimi, okuma becerileri ve yaratıcılık üzerinde müziğin önemli etkisi vardır (Weinberger, 1994:54).

“...Frances Rauscher ve arkadaşları (1993), ... ‘Mozart Etkisi’ olarak literatüre geçen çalışmaları sonucunda müziğin özellikle soyut düşünmede ve üst düzey zihinsel etkinliklerde; uzamsal mantık yürütme ve yan beyin (şakak) loblarının kullanımında devreye giren belli nörolojik patikaları uyardığını gözlemlemiştir. Matematik ve soyut – uzamsal düşünce yetkinliği ile müziksel zeka gelişmişliği arasındaki bağlantının varlığını da, kullanılan bu ortak sinir yolları desteklemektedir” (Summak ve Summak, 2005:81,82).

İsviçre Fribourg Üniversitesi’nden Maria Spychiger, yaptığı bir araştırmanın sonucunda fazladan müzik dersi alan çocukların dil ve matematik derslerinde daha

başarılı olduklarını saptamıştır. Daha az müzik dersi alan çocukların dil ve matematik derslerindeki başarılarında ise artış olmamıştır (Güler, 2008; Weinberger, 1994).

Öztosun (2002), ilk okuma öğretiminde müziğin etkisini incelemiş; geleneksel öğretim etkinliklerine ilave olarak müziklendirilmiş fişlerin kullanılmasının, ilk okuma öğretiminin cümle, sözcük, hece ve serbest okuma aşamalarının her birinde daha etkili olduğunu saptamıştır (Bolat ve Sığırtmaç, 2006:53).

Bütün bu kazanımlar göz önünde bulundurulduğunda, müzik etkinliklerini bilinçli ve sistemli kullanarak eğitimde pek çok şekilde müzikten yararlanılabileceği görülmektedir.

Ayrıca günümüz eğitime yön veren çoklu zeka anlayışı da düşünüldüğünde, müziksel yanı güçlü olan bir çocuğa farklı alanlardaki bilgileri müziği kullanarak öğretmek de eğitimde kolaylık sağlayacaktır.

Her şeyden önce, öğrenme etkinlikleri sırasında çocukların hoşuna gidecek müziklerin kullanılması, çocukların dikkatini yapılan etkinliğe çekmede yardımcı olacaktır. Zira M.S. Summak ve A.E.G. Summak'ın (2005) da belirttiği gibi “dinlediğimiz müzik türüne göre ... dikkat odaklama süremiz, düşünme – algılama hızımız ... değişebilir” (s.81).

Güler'e (2008) göre “dinletilen müzik, belli bir öyküyü, olayı ya da duyguyu anlatıyorsa, ... çocuk konu ile müzik arasında ilişki kurmaya çalışacağı için müziği daha dikkatle dinler. Dinlemekte olduğu müzik, konunun hangi parçasını anlatmaktadır bunu bulmaya çalışır, bu yolla düş gücü, zekaya ilişkin zihinsel yetileri ve belleği gelişir” (s.126).

Ses üretme, dinleme çalışmaları da çocuklar için hem eğlenceli hem de geliştirici etkinliklerdir. Zira çocuklara çevrelerindeki çeşitli hayvanların, araçların vb. seslerin dinletildiği ve çocuklara bu seslerin taklit ettirildiği çalışmalarla, çocukların çevrelerini daha iyi tanımaları, çevrelerindeki seslere karşı daha duyarlı olmaları sağlanır. Sesleri taklit etmeye çalışan çocuk ses üretme organlarını fark ederek daha etkili kullanmayı da öğrenir.

Bütün bu müzikli etkinlikler çocuklarda ritim duygusunun gelişmesinde, seslere karşı duyarlılığın artmasında etkili olduğu gibi kavram gelişimi üzerinde de önemli rol oynar. Doğa olayları, sosyal yaşayış kuralları, vücudun bölümleri, hayvanlar, renkler, sayılar gibi pek çok kavramın öğretilmesinde müzik etkinlikleri kullanılabilir. Öğretilecek kavramla ilgili bilgileri içeren şarkılar, müzikli oyunlar yardımıyla çocuklara çeşitli kavramları kazandırmak mümkün olabilmektedir. Bu çalışmalar, çocukların istenilen bilgileri eğlenerek ve daha kolaylıkla öğrenmelerine yardımcı olur.

Ayrıca söz konusu etkinlikler daha fazla tekrar yapma imkanı sağladığından bilgilerin kalıcılığını da artırır.

Şendurur ve Barış (2002) “Dr. Lassar Golki tarafından yapılan bir araştırmada, müzikli oyunlar yolu ile kavramları öğrenen öğrencilerin bu kavramları, diğer öğrencilere göre daha kolaylıkla günlük hayata aktardıklarını” (s.170) belirtmektedir.

E.Y. Bolat ve A.D. Sığırtmaç (2006) tarafından 5 – 6 yaş grubu ana okulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada ise, müzikli oyun etkinlikleri ile verilen sayı ve işlem kavramı eğitimi sonucunda, çocukların öğrenmelerinde anlamlı farklılık elde edilmiştir (s.52).

2.3. Zihinsel Engelli Çocukların Eğitiminde Müziğin Yeri ve Önemi

Zihinsel engelli çocuklara verilecek eğitim, engellerinin derecesine göre farklılık göstermektedir. Engellerinin derecesini belirleyebilmek için bu çocukların sınıflandırılması yoluna gidilmiştir. Ancak farklı kurumlar tarafından, farklı şekillerde sınıflandırmalar yapılmıştır. İlk defa 1921 yılında AAMR (Amerikan Zihinsel Gerilik Birliği) bu konuda girişimde bulunmuştur. Zeka bölümü puanına göre iki ayrı sınıflandırma yapılmıştır : 1 – Psikolojik, 2 - Eğitsel.

Psikolojik sınıflandırmada; “zeka bölümü puanı 69 – 55 arasında olanlar hafif; 54 – 40 arasında olanlar orta; 39 – 25 arasında olanlar ağır; 25 ve aşağısında olanlar ise, çok ağır derecede geri zekalı olarak sınıflandırılmıştır” (Eripek, 2002:157).

Eğitsel sınıflandırmada; “zeka bölümü puanı 50 – 55 ile 70 – 75 arasında olanlar eğitilebilir; 25 – 35 ile 50 – 55 arasında olanlar öğretilir; 25 ve daha düşük olanlar ise, ağır ve çok ağır derecede geri zekalı olarak sınıflandırılmıştır” (Eripek, 2002:157).

1992 yılında ise, AAMR farklı bir sınıflandırma yapmıştır. Zihinsel geriliğe sahip kişilere sağlanacak desteğin yoğunluğunu esas alarak yapılan bu sınıflandırmada zihinsel engelli bireyler, 1) Aralıklı destek alanlar, 2) Sınırlı destek alanlar, 3) Geniş bir çerçevede destek alanlar, 4) Yaygın destek alanlar olmak üzere dört gruba ayrılmıştır (Ersoy ve Avcı, 2000:150,151).

Kulaksızoğlu’na göre (2003), “Bugün daha sıklıkla benimsenen yaklaşım, sınıflandırma yerine özel gereksinim tiplerinden bahsetmek şeklinde olmaktadır” (s.64,65).

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, zihinsel engelli çocukların akademik ve sosyal alanda yapabilecekleri şeyler, engellerinin derecesine göre hem sınırlılık hem de farklılık göstermektedir.

“Eğitilebilir geri zekalı çocuklar, temel akademik beceriler yanında özbakım becerilerini öğrenebilirler....Öğretililebilir geri zekalılar, temel akademik becerilerde eğitilemez, günlük yaşamın gerektirdiği sosyal uyum, pratik iletişim ve özbakım becerilerini öğrenebilir....Ağır ve çok ağır derecede geri zekalılar, bazı basit özbakım becerilerini öğrenebilirler” (Eripek, 2002:158).

Aslında zihinsel engelli çocukların öğrenmeleri ile normal yaşlılarıninki temelde aynıdır. Zira öğrenirken aynı basamaklardan geçerler. Ancak zihinsel engelli çocuklar bu basamaklardan daha geç ve güç geçmektedirler, yani bu çocukların öğrenmeleri daha geç ve güç olmaktadır.

Zihinsel engelli çocukların dikkatleri dağınık ve kısa sürelidir; ayrıca kısa süreli bellekteki bilgileri uzun süreli belleğe aktarmada problem yaşamaktadırlar; bunun yanı sıra okumada, özellikle okuduğunu anlamada sıkıntıları vardır (Eripek, 2002:165).

Bu çocuklarda farklı düzeylerde konuşma ve dil bozuklukları mevcuttur, emirleri izleme, kavramları anlama konusunda sıkıntıları vardır. Genel olarak dil gelişimleri zayıftır ve artikülasyon becerileri oldukça geri kalmıştır (Libergott, Favors, Von Hippel ve Needleman, 2003:22).

William (1992), zihinsel engelli çocukların hareket becerilerinin merkezi sinir sistemlerindeki gelişmeyle bağlantılı olarak sınırlılık gösterdiğini belirtmiştir. “Hafif ve orta dereceli zihinsel engelliler normal yaşlılarından daha alt düzeyde olsa da genellikle kompleks ve ince becerileri öğrenebilirlerken, ağır derecede zihinsel engelliler genellikle en temel hareketleri bile kontrol etmekte güçlük çekmektedirler” (s.84,86).

Vücut algısı da bu çocukların sorun yaşadıkları bir diğer konudur. “...vücutları ile vücutlarının bulunduğu çevre arasındaki farkı yeteri kadar algılayamazlar, hareketlerini koordine edemezler. Örneğin, bilinçsiz bir şekilde yanlış yönde hareket edebilirler ya da yeteri kadar güçlü hareket edemezler” (Schalkwijk, 1994:59).

Bütün bu sınırlılıkları nedeniyle, zihinsel engelli çocuklar toplumda genel olarak beklenen birtakım görevleri yerine getirmekte güçlük çekmektedirler. Bu durum, zihinsel engelli çocuklara karşı toplumun bazı uygun olmayan tutum ve davranışlar sergilemesine neden olmakta ve bu çocukların topluma uyum göstermede sorun yaşaması ile sonuçlanmaktadır. Ayrıca sınırlılıkları sonucu başarısızlıklar yaşamaları, zihinsel engelli çocuklarda başarısızlık beklentisinin ve engellenme duygusunun gelişmesine sebep olarak, çocukların çevreye uyum sağlamalarını güçleştirmektedir.

Uyum sorunlarını ve bununla ve/veya başka nedenlerle bağlantılı olarak ortaya çıkabilecek duygusal sorunları önleyebilmek için; “yetersizlikten etkilenmiş kişilerin, özelliklerine uygun eğitimle becerileri arttırılmalıdır. Becerileri arttığından diğer kişilerce yetersiz olarak değerlendirilmeleri azalır....” (Özyürek, 2000:39).

Müzik, zihinsel engelli çocukların eğitimine destek ve yardımcı olmada en etkili araçlardan biridir. Zira yazın öncesi kültürlerde bile müziğin insanların zihinsel ve fiziksel durumları üzerinde düzeltici etkisi olduğuna inanılmakta ve müzik, tedavi amacıyla kullanılmaktaydı. Değirmenci’nin (1993) de belirttiği gibi, “Orta Asya’daki Türkler’de de şamanlar Türk müziğini tedavi amacıyla kullanmışlardır” (s.8).

“Amerika’da ise müzik, zihinsel engellilerin dil ve motor becerilerine ve sosyal yeteneklerine destek sağlamak amacıyla 19. yy’da kullanılmaya başlanmıştır” (William, 1992:84). İngiltere’de de 1958 yılında kurulan Britanya Müzik Terapi Derneği, yetişkinlerin duygusal ve psikolojik düzensizliklerini engellemede ve engelli çocukların rehabilitasyonunda müziği tedavi amacıyla kullanmıştır (Değirmenci, 1993:10,11).

William’a (1992) göre “müziğin ezgi, ritim, tempo, ses yüksekliği ve söz özellikleri, zihinsel engelli çocukların ifade edici dil becerilerini, artikülasyonlarını ve ses kalitelerini, mesajları anlama ve yönergeleri izleme yeteneklerini geliştirmede etkilidir” (s.86). Ayrıca, dil gelişimi açısından çok önemli olan seslerin farklılıklarını ayırtetme, sesin kaynağını bulma, ses ve ses kaynağı arasında bağlantı kurma becerileri, bu çocukların hem çevreye uyum sağlamalarında hem de yön kavramını kazanmalarında önemlidir (Aydan, 2003:77).

Bunların yanı sıra, zihinsel engelli çocukların vücutlarını yeteri kadar dengeli kullanma, ritmik ve koordineli yürüme gibi konulardaki sıkıntıları, günlük işlerini yerine getirmede ve çevrelerini keşfetmede çocukların ciddi problemler yaşamalarına neden olmaktadır. Wood’a (1993) göre “çocuk kendi başına yürüyemiyorsa, müzik eşliğinde öğretmenin yardımıyla düzenli adımlarla yürümekten hoşlanacaktır” (s.56).

“Müziğin ritim ögesi çocuklara yürümeyi, koşmayı, hoplamayı, zıplamayı öğrenmelerinde yardımcı olacak motivasyonu sağlar... Ayrıca ince motor kontrolünün gelişmesine yardımcı olan piyano, gitar vb. çalgı çalma etkinlikleri, bu çocukların yazma, çizme gibi becerilerinin gelişmesine katkıda bulunur. Halk dansları gibi büyük motor etkinlikleri ise büyük kasları güçlendirerek, zihinsel engelli çocuklarda koordinasyonun, hızlılığın ve dengenin gelişmesine yardımcı olur” (William, 1992:85,86).

Schalkwijk’e (1994) göre, orkestra davulu, büyük zil, tef gibi gürültülü, büyük çalgıları kullanarak zihinsel engelli çocukların vücut algıları geliştirilebilmektedir. Bu çalgılar çalınırken çocukların çalgılara dokunmaları sağlandığında çocuklar çalgılardaki

titreşimleri hisseder, bu da çocuğun dikkatini vücudunun titreşimi hisseden parçasına yönlendirir. Böylelikle çocukların vücut algılarını geliştirmelerine yardımcı olunur. Buna ilave olarak, vücudun parçaları ile ilgili şarkılar söylerken şarkıda adı geçen vücut bölümlerini göstermek de zihinsel engelli çocukların vücut algılarını etkiler (s.59,60).

Bütün bu bahsedilen kazanımların sağlanabilmesi için her şeyden önce, öğretilecek konuya çocuğun dikkatinin çekilmesi gerekir. Eğitim sırasında ilgi çekici sessel uyarıların, müziğin kullanılması, zihinsel engelli çocukların dikkatlerini toplama konusundaki sıkıntılarını azaltacaktır.

Eğitimdeki bir diğer önemli konu, öğretilen bilgilerin kalıcılığını sağlamaktır. Bu çocukların kısa süreli bellekteki bilgileri uzun süreli belleğe aktarmada yaşadıkları sorunlar, uygun öğrenme ve transfer yöntemlerini kullanmalarına yardımcı olunarak ortadan kaldırılabilir. Bunu yapmanın yolu ise, bir bilgiyi farklı zamanlarda, farklı şekillerde vermektir. Bilgi hep aynı şekilde verilecek olursa, çocuk bilgiyi başka alanlara transfer etmede sıkıntı yaşayacağı için belli bir durumda aynı belirli tepkiyi verecektir (UNESCO, 1986/1998:67). Gfeller'in (1989) de belirttiği gibi zihinsel engelli çocukların, daha fazla tekrarın yapıldığı, iyi yapılandırılmış bir öğretime ihtiyaçları vardır. Aynı konuyu vurgulayan yaratıcı ve uyarıcı çeşitli etkinliklerin sergilenmesiyle, bu çocuklara belirli bir beceri ya da kavram iyice öğretilebilir (s.117).

2.4. Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımı

İnsanların duygu, düşünce ve tecrübeleriyle oluşmakta olan kavramlar, insanlar arası iletişimde çok önemli bir yere sahiptir. Zira “bireyler arasında kavram birliği olmadığı durumlarda yanlış anlaşılmalarda doğabilir” (Çelik ve Vuran, 2008:15). Yine Çelik ve Vuran'ın (2008) belirttiği gibi, çocukların mümkün olduğu kadar yetersizlik göstermeyen akranlarıyla birlikte eğitim görebilmesi için de ön koşul olan kavramları öğrenmeleri önemlidir (s.13). Ancak zihinsel engelli çocuklar “normal gelişim gösteren çocukların aile ve arkadaş ortamlarında doğal süreç içinde kendiliklerinden edindikleri kavramları, sistematik bir öğretim sürecinden geçmeksizin öğrenemezler” (İftar, Birkan ve Uysal, 2005; Çelik ve Vuran, 2008).

Bu nedenlerden dolayı, bu çocuklarla yapılacak kavram öğretimi etkinliklerinin çok iyi planlanması gerekmektedir. Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanılan standart yöntemlere ilave olarak ritim etkinlikleri, çalgı çalma, şarkı söyleme,

dans ve oyun gibi müzikli etkinliklerin kullanılması, hem eğitim ortamını zenginleştirecek hem de kavramların öğretilmesinde önemli destek sağlayacaktır.

Örneğin, çocuklara “hızlı” ve/veya “yavaş” kavramları öğretilirken; ritim çalgıları farklı tempolarda çalınabilir, farklı hareket sıklığı gerektiren hareketler müzik eşliğinde yaptırılabilir ya da farklı hızlarda müzikal örnekler dinletilebilir (Gfeller, 1989:117,118). Ayrıca kavramların isimlerini, olumlu – olumsuz örneklerini vb. şeyleri içeren sözleri olan şarkılar çocuklara öğretilir.

Müzikli etkinliklerin yapılabilmesi için mutlaka çalgıların kullanılması gerektiği düşünülmemelidir. Sınıf ortamındaki pek çok malzeme, hatta kavram olarak öğrendikleri silindir, çubuk vb. malzemeler bile birer müzik aleti olarak kullanılabilir.

Bu tip müzikli etkinliklerin kullanılması, hem öğretilen kavramla ilgili bilgileri pekiştirecek hem de fazla tekrar yapmaya ve bu tekrarları çocuklara eğlenceli gelecek bir şekilde yaparak çocukların motivasyonunu ve kavramın kalıcılığını arttırmaya yardımcı olacaktır. Bunun yanı sıra, aynı kavramla ilgili farklı etkinliklerin yapılması, çocukların öğrenilen bilgileri farklı alanlara transfer edebilmesine imkan verecektir. Öğretim sırasında değişik türlerde müzikli etkinliklerin yapılması da, örneğin ses ve/veya konuşma problemi olduğu için şarkı söylemekten çekinebilecek ya da söyleyemeyecek bir çocuğun diğer etkinliklere katılmasına olanak verecektir. Benzer şekilde hareket problemi olan bir çocuk da şarkı söyleme, müzik dinleme vb. diğer etkinliklerden yararlanabilecektir. Bu açıdan bakıldığında, zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanılmasının yanında, kullanılacak müzik etkinliklerini çeşitlendirmek de büyük önem taşımaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde ve “İş Okulları”nda görev yapmakta olan sınıf öğretmenlerinin, kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin görüşleri belirlenmiş; öğretmen görüşleri iki okul türü bazında ayrı ayrı saptanmış ve okul türlerine göre öğretmen görüşleri arasında fark olup olmadığı incelenmiştir. Bu nedenle araştırma, temel alan araştırmasına dayalı betimsel bir çalışma olup, genel tarama modellerinden tekil tarama modelini içermektedir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ve “İş Okulları”nda görev yapmakta olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu öğretmenlerden bazıları sınıf öğretmenliği programından, bazıları da zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği programından mezun olmuşlardır.

Araştırmanın örneklemini ise, TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ve “İş Okulları”nda görev yapan sınıf öğretmenlerinden 15’i oluşturmaktadır.

Ankara’da, merkez ve çevre ilçelerinde olmak üzere toplam on üç tane “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi” bulunmaktadır. Ulaşım olanakları, zaman sınırlaması, maliyet gibi çeşitli etkenler göz önünde bulundurularak, merkez ilçelerde yer alan okullar araştırma kapsamına alınmıştır. Farklı ilçelerden seçilen beş okulun öğretmenleriyle görüşülmüştür. Görüşülen öğretmenlerden 6’sı sınıf öğretmenliği programından, 4’ü ise zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği programından mezun olmuştur. Ankara’daki “İş Okulları”nın toplam sayısı ise üçtür. Okulların tamamı merkez ilçelerde yer almaktadır. Bu okullardan iki tanesinde görev yapan öğretmenlerle görüşme yapılmıştır. Görüşülen öğretmenlerin 2’si sınıf öğretmenliği programından, 3’ü de zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği programından mezun olmuştur. Örneklem grubunu oluşturacak öğretmenler, okullarda görev yapan toplam öğretmen sayılarıyla orantılı şekilde ve rastlantısal olarak belirlenmiştir. Örneklem grubunda yer alan öğretmenlerin sayısı ise, evreni oluşturan öğretmenlerin sayısının yaklaşık %10’u olacak şekilde tespit edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Teknikleri

Araştırmada kullanılan nitel veriler ilgili literatürün taranması ile, nicel veriler ise görüşme yöntemiyle elde edilmiştir. Bireysel görüşmeler yarı yapılandırılmış olarak gerçekleştirilmiştir.

Bu amaçla araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu, güvenilirliğini değerlendirmek için uzman görüşüne sunulmuş ve uygun bulunarak kaynak kişilere uygulanmıştır. Bu formda yedi adet açık uçlu soru ve kaynak kişilerin, sorularda belirtilenlerin dışında ama yine konuyla ilgili olarak ilave etmek isteyebilecekleri görüşlerini ifade edebilecekleri bir bölüm mevcuttur (EK 2).

3.4. Verilerin Analizi

Görüşme formu ile toplanan nicel veriler, bilgisayar programı yardımıyla işlenmiş ve istatistiksel olarak çözümlenmiştir. “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde ve “İş Okulları” nda görev yapan öğretmenlerin görüşleri “İçerik analizi” yöntemiyle ayrı ayrı çözümlenerek, “frekans” (f) ve “yüzde” (%) olarak ifade edilmiş; ardından tablolastırılarak yorumlanmıştır. Ayrıca Ki – kare testi ile, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” ile “İş Okulları” nda görev yapan öğretmenlerin görüşleri arasında fark olup olmadığı incelenmiş, sonuçlar tablolastırılmış ve yorumlanmıştır.

Nitel veriler ise, araştırma kapsamında yapılmış olan literatür taraması sonucunda ulaşılan ulusal ve yabancı pek çok kaynaktan elde edilmiştir. Kaynaklarda, müziğin zihinsel engelli çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal durumları üzerinde olumlu etkileri olduğunu vurgulayan görüş ve değerlendirmeler mevcuttur. Ayrıca, müziğin zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanılabileceğini ve olumlu sonuçlar elde edilebileceğini savunan görüşler bulunmaktadır. Ancak, bu konudaki değerlendirmelerin hemen hepsi yabancı araştırmacılar ve yazarlar tarafından yapılmıştır. Ülkemizde de zihinsel engelli çocuklarla ilgili çeşitli araştırmalar mevcuttur. Fakat bu araştırmaların yetersiz olduğu ve bu konudaki eksikliğin giderilmesi gerektiği düşünülmektedir.

4. BULGULAR ve YORUM

4.1. “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri”nde Görev Yapan Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri İli İlgili Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4.1.1

Öğretmenlerin, Akademik Eğitimleri Haricinde Müzikle İlgili İlave Bilgi Sahibi Olma Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	1	10,0	10,0	10,0
Hayır	9	90,0	90,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.1’de görüldüğü gibi; “Öğretmenlerin Akademik Eğitimleri Haricinde Müzikle İlgili Ders Alma Durumları”na ilişkin soruya; öğretmenlerin %10’u “evet”, %90’ı “hayır” yanıtı vermiştir. Verilerden, öğretmenlerin tamamına yakınının akademik eğitimleri haricinde müzikle ilgili herhangi bir ders almadıkları anlaşılmaktadır.

Bu durum; öğretmenlerin kavram öğretiminde müzikten yararlanmak istemeleri durumunda kullanabilecekleri bilgi ve etkinliklerin, akademik eğitimleri çerçevesinde öğrendikleri müzik bilgisi ile sınırlı olacağının da açık bir göstergesidir. Bu durum, öğretmen adaylarına verilen lisans eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.1.2.1

Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Müziksel Etkinliklere Yer Verme Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	9	90,0	90,0	90,0
Hayır	1	10,0	10,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.2.1’de; “Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Müziksel Etkinliklere Yer Verme Durumları”na ilişkin soruya; öğretmenlerden %90’ı “evet”, %10’u “hayır”

cevabı vermiştir. Bu durum, öğretmenlerin tamamına yakınının kavram öğretiminde müziksel etkinliklere yer verdiğini göstermektedir.

Bu sonuç, zihinsel engelli çocuklara verilen kavram öğretimi eğitimini daha renkli bir şekilde gerçekleştirmek ve öğretim ortamını çeşitlendirmek için öğretmenlerin, bilgileri dahilinde farklı etkinliklerden yararlanmaya çalıştıklarını göstermesi açısından önemlidir.

Tablo 4.1.2.2

Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Yer Verdikleri Müzik Etkinlikleri

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde(%)
Müzik dinleme	1	16,7	16,7	16,7
Şarkı söyleme	5	83,3	83,3	100,0
Toplam	6	100,0	100,0	

Tabloda, öğretmenlerin ders işleme sürecinde %16,7'sinin müzik dinleme etkinliklerinden, %83,3'ünün şarkı söyleme etkinliklerinden yararlanmakta olduğu görülmektedir. Buradan, öğretmenlerin kavram öğretiminde müziği kullanmalarının genel olarak şarkı etkinlikleri ile sınırlı kaldığı anlaşılmaktadır.

Bu sonuç, müzikli etkinliklerin derslerde daha verimli kullanılabilmesi için etkinliklerin çeşitlendirilmesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.1.3

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziği Kullanmada Kendilerini Yeterli Görme Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	9	90,0	90,0	90,0
Hayır	1	10,0	10,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.3.'ten anlaşılabacağı üzere; bu soruya öğretmenlerin %90'ı "evet", %10'u ise "hayır" cevabı vermiştir. Bu sonuç, öğretmenlerin tamamına yakınının kavram öğretiminde müziği kullanma konusunda kendilerini yeterli gördüklerine işaret etmektedir.

Öğretmenlerin kullandıkları müziksel etkinliklerin büyük oranda şarkı öğretimi ile sınırlı olması, aslında öğretmenlerin gerçekte ne düzeyde yeterli oldukları konusundaki bir şüpheyi de beraberinde getirmektedir.

Tablo 4.1.4

Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Kullanabilecekleri Şarkı Repertuarının Yeterlilik Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	3	30,0	30,0	30,0
Hayır	7	70,0	70,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.4'te görüldüğü gibi; öğretmenlerin %30'u şarkı repertuarını yeterli bulurken, %70'i repertuarın yetersiz olduğunu belirtmiştir.

Kavram öğretiminde kullanılabilecek şarkıların miktarı yanında öğretmenlerin mevcut şarkılara ulaşma düzeylerinin de, şarkı repertuarının yeterliliği üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4.1.5

Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Öğrenci Motivasyonunu Etkileme Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	6	60,0	60,0	60,0
Hayır	1	10,0	10,0	70,0
Bazen	3	30,0	30,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.5'ten anlaşılacağı üzere; “Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Öğrenci Motivasyonunu Etkileme Durumu” na ilişkin soruya; öğretmenlerin %60'ı “evet”, %10'u “hayır” cevabı verirken, %30'u da bazı zamanlarda ve durumlarda müziğin olumlu etkisinin olduğunu belirtmiştir. Bu veriler, öğretmenlerin çok az bir bölümünün müzikten yararlanmanın kavram öğretiminde

öğrenci motivasyonunu etkilemediği hususunda görüş birliğinde olduğunu göstermektedir.

Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, kavram öğretiminde müziğin kullanılmasının öğrencilerin motivasyonu üzerinde büyük oranda etkili olduğu ve öğrencilerin motivasyonlarının olumsuz etkilenmesine neden olabilecek koşullarda yapılacak düzenlemeler ile mümkün olan en üst düzeyde müziğin motive edici etkisinden yararlanılabileceğini göstermektedir.

Tablo 4.1.6

Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Kavramların Kalıcılığını Etkileme Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	6	60,0	60,0	60,0
Hayır	2	20,0	20,0	80,0
Bazen	2	20,0	20,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.6'dan da anlaşılacağı üzere; öğretmenlerin %60'ının müziksel etkinliklerin kavramların kalıcılığını etkilediğini, %20'sinin ise etkilemediğini düşündükleri görülmektedir. Öğretmenlerin %20'si de bu soruya “bazen” yanıtı vermiştir. Bu veriler, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun, kavramların kalıcılığını sağlamada müziksel etkinliklerden yararlanılabileceğini düşündüklerini ortaya koymaktadır.

Öğretmenlerin kavram öğretiminde yararlandıkları müziksel etkinliklerin şarkı öğretimi ile sınırlı olduğu düşünüldüğünde, kullanılacak müziksel etkinliklerin çeşitlendirilmesiyle kavramların kalıcılığını sağlamada müzikten daha etkin bir şekilde yararlanmak mümkün olacaktır.

Tablo 4.1.7.1

Öğretmenlerin Okullarında Müzik Öğretmeninin Bulunma Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	6	60,0	60,0	60,0
Hayır	4	40,0	40,0	100,0
Toplam	10	100,0	100,0	

Tablo 4.1.7.1’den anlaşıldığı üzere; öğretmenlerin %60’ının görev yapmakta olduğu okulda müzik öğretmeni bulunmaktadır.

Bu durum, zihinsel engelli çocukların eğitiminde müzikten daha etkin bir şekilde yararlanılabilmesi açısından umut vericidir.

Tablo 4.1.7.2

Öğretmenlerin, Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmeni İle Koordineli Çalışma Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	2	33,3	33,3	33,3
Bazen	4	66,7	66,7	100,0
Toplam	6	100,0	100,0	

Tablo 4.1.7’de görüleceği gibi; bu soruya, müzik öğretmeni bulunan okullarda görev yapan öğretmenlerden %33,3’ü “evet”, %66,7’si de “bazen” yanıtı vermiştir, “hayır” cevabı veren öğretmen bulunmamaktadır. Buradan, öğretmenlerin tamamının kısmen de olsa okullarında görev yapan müzik öğretmeni ile koordineli olarak çalışma imkanı bulduğu anlaşılmaktadır.

Bu sonucun, özel eğitimde müzikten daha fazla ve etkin olarak yararlanılabilmesi anlamında ümit verici olduğu düşünülmektedir.

4.2. “İş Okulları”nda Görev Yapan Öğretmenlerin, Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4.2.1

Öğretmenlerin, Akademik Eğitimleri Haricinde Müzikle İlgili İlave Bilgi Sahibi Olma Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	1	20,0	20,0	20,0
Hayır	4	80,0	80,0	100,0
Toplam	5	100,0	100,0	

Tablo 4.2.1’de görüldüğü gibi; öğretmenlerden sadece %20’si akademik eğitimleri haricinde müzikle ilgili eğitim aldığını belirtirken, %80’i herhangi bir eğitim almadığını söylemiştir.

Öğretmenlerin kavram öğretiminde müzikten yararlanmak istemeleri durumunda kullanabilecekleri bilgi ve etkinliklerin, akademik eğitimleri çerçevesinde öğrendikleri müzik bilgisi ile sınırlı olacağı açıktır. Bu durum, öğretmen adaylarına verilen lisans eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Tablo 4.2.2

Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Müziksel Etkinliklere Yer Verme Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	1	20,0	20,0	20,0
Hayır	4	80,0	80,0	100,0
Toplam	5	100,0	100,0	

Tablo 4.2.2’den anlaşılabacağı üzere; öğretmenlerin %20’si kavram öğretiminde müziksel etkinliklere yer verirken, %80’lik büyük bir kısmı müziksel etkinliklerden yararlanmamaktadır. Kavram öğretiminde müzik etkinliklerine yer verdiğini belirten tek öğretmen de, sadece şarkı söyleme etkinliği yaptığını ifade etmiştir.

Bu sonuçlar, kavram öğretiminde müzikten yeterince yararlanılamadığını göstermektedir. Müzik etkinliklerinin çeşitlendirilmesi ile, kavram öğretiminde müzikten daha etkili ve verimli bir şekilde yararlanmak mümkün olacaktır.

Tablo 4.2.3

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziği Kullanmada Kendilerini Yeterli Görme Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hayır	4	80,0	80,0	80,0
Bazen	1	20,0	20,0	100,0
Toplam	5	100,0	100,0	

Tablo 4.2.3'te görüldüğü üzere; “Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Müziği Kullanmada Kendilerini Yeterli Görme Durumları”na ilişkin soruya; öğretmenlerin %80’inin “hayır”, %20’sinin de “bazen” cevabı vermiştir, “evet” cevabı veren öğretmen ise bulunmamaktadır. Bu veriler, öğretmenlerin neredeyse tamamının, kavram öğretiminde müziği kullanma konusunda kendilerini yetersiz bulduklarını ortaya koymaktadır.

Bu sonuç, öğretmenlerin kavram öğretiminde müziksel etkinliklere yer vermemelerinde, müziği kullanmada kendilerini yeterli görmemelerinin etkili olabileceğinin de bir göstergesi olabilir.

Tablo 4.2.4

Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Kullanabilecekleri Şarkı Repertuarının Yeterlilik Durumu

Seçenek	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hayır	5	100,0	100,0	100,0

Tablo 4.2.4’ten anlaşılabacağı gibi; öğretmenlerin tamamı, kavram öğretiminde kullanabilecekleri yeterli sayıda şarkı olmadığını belirtmiştir.

Kavram öğretiminde kullanılabilecek şarkıların miktarı yanında öğretmenlerin mevcut şarkılara ulaşma düzeylerinin de, şarkı repertuarının yeterliliği üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4.2.5

Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Öğrenci Motivasyonunu Etkileme Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Fikrim yok	1	20,0	20,0	20,0
Evet	1	20,0	20,0	40,0
Hayır	1	20,0	20,0	60,0
Bazen	2	40,0	40,0	100,0
Toplam	5	100,0	100,0	

Tablo 4.2.5’te görüldüğü gibi; bu soruya öğretmenlerin %20’si “evet”, %20’si “hayır”, %40’ı “bazen” yanıtı verirken, %20’si de herhangi bir fikri olmadığını söylemiştir.

Öğretmen görüşlerinin bu derece farklılık göstermesinin, öğretmenlerin müziği kullanma durumlarıyla ve/veya öğrencilerin bireysel farklılıklarının çok olmasıyla ilişkili olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 4.2.6

Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Kavramların Kalıcılığını Etkileme Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Fikrim yok	1	20,0	20,0	20,0
Hayır	3	60,0	60,0	80,0
Bazen	1	20,0	20,0	100,0
Toplam	5	100,0	100,0	

Tablo 4.2.6’da; öğretmenlerin %20’sinin bu soruya “bazen”, %60’ının “hayır” cevabı verdiği görülmektedir. %20’si de fikri olmadığını belirtmiştir. Buradan, öğretmenlerin önemli bir bölümünün müzikten yararlanmanın kavramların kalıcılığını etkilemediğini düşündüğü anlaşılmaktadır. Ancak, çok az bir oranla da olsa öğretmenlerin bir kısmı, bazı durumlarda müziğin kavramların kalıcılığını etkilediği yönünde görüş bildirmiştir.

Ancak; bazı şartlar altında müziğin kavramların kalıcılığı üzerinde etkili olabildiği göz önünde bulundurularak, gerekli düzenlemelerin yapılmasıyla müzikten daha fazla faydalanma imkanına sahip olunabileceği de açıktır.

Tablo 4.2.7.1

Öğretmenlerin Okullarında Müzik Öğretmeninin Bulunma Durumu

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Evet	3	60,0	60,0	60,0
Hayır	2	40,0	40,0	100,0
Toplam	5	100,0	100,0	

Tablo 4.2.7.1’de görüldüğü üzere; öğretmenlerden %60’ının görev yaptığı okulda müzik öğretmeni varken, %40’ının çalışmakta olduğu okulda müzik öğretmeni bulunmamaktadır.

Bu durum, zihinsel engelli çocukların eğitiminde müzikten daha etkin bir şekilde yararlanılabilmesi açısından umut vericidir.

Tablo 4.2.7.2

Öğretmenlerin, Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmeni İle Koordineli Çalışma Durumları

Seçenekler	Frekans (f)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Kümülatif Yüzde (%)
Hayır	2	66,7	66,7	66,7
Bazen	1	33,3	33,3	100,0
Toplam	3	100,0	100,0	

Tablo 4.2.7’de görüldüğü üzere; görev yaptığı okulda müzik öğretmeni bulunan öğretmenlerden %66,7’si bu soruya “hayır”, %33,3’ü ise “bazen” yanıtı vermiştir. “Evet” cevabı veren öğretmen bulunmamaktadır.

Bu veriler, öğretmenlerin önemli bir bölümünün müzik öğretmenleri ile işbirliği yapma konusunda sıkıntı yaşadıklarını göstermektedir.

Okullardaki mevcut öğretmenlerin koordineli olarak çalışmaları sağlandığı takdirde, kavram öğretiminde müziğin daha verimli ve etkili bir şekilde kullanılabileceği düşünülmektedir.

4.3. “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” İle “İş Okulları”nda Görev Yapan Öğretmenlerin, Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri Arasında Farklılık Durumu İle İlgili Bulgular ve Yorumlar

Tablo 4.3.1.1

Öğretmenlerin, Akademik Eğitimleri Haricinde Müzikle İlgili İlave Bilgi Sahibi Olma Durumlarına Göre Dağılımları

Okullar	Cevaplar (f / %)		Toplam
	Evet	Hayır	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	1	9	10
	50,0%	69,2%	66,7%
İş Okulu	1	4	5
	50,0%	30,8%	33,3%
Toplam	2	13	15
	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.1.2

Öğretmenlerin, Akademik Eğitimleri Haricinde Müzikle İlgili Ders Alma Durumlarına Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki - Kare	0,288(b)	1	0,591
N	15		

Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri ile İş Okulları’nda görev yapan öğretmenlerin müzikle ilgili eğitim durumuna göre dağılımını belirlemek için yapılan Ki - kare analizi sonucunda; gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür.

Tablo 4.3.2.1

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziksel Etkinliklere Yer Verme Durumlarına Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)		Toplam
	Evet	Hayır	
Eğitim Uygulama Okulu	9	1	10
ve İş Eğitim Merkezi	90,0%	20,0%	66,7%
İş Okulu	1	4	5
	10,0%	80,0%	33,3%
Toplam	10	5	15
	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.2.2

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziksel Etkinliklere Yer Verme Durumlarına Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki – Kare	7,350(b)	1	0,007
N	15		

Tablo 4.3.2.2 incelendiğinde; Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nde görev yapan öğretmenlerin kavram öğretiminde müziksel etkinliklere daha fazla yer verdiği anlaşılmaktadır. Bu farklılık $p<0.05$ düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 4.3.2.3

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Yer Verdikleri Müziksel Etkinliklere Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)			Toplam
	Müzik Dinleme	Şarkı Söyleme	Etkinliğe Yer Vermeme	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	1	5	4	10
	10,0%	50,0%	40,0%	100,0%
İş Okulu	0	1	4	5
	0,0%	20,0%	80,0%	100,0%
Toplam	1	6	8	15
	6,7%	40,0%	53,3%	100,0%

Tablo 4.3.2.4

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Yer Verdikleri Müziksel Etkinliklere Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki – Kare	0,420	1	1,36
N	15		

Yapılan analiz sonucunda, okul değişkeni ile müziksel etkinlik arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür.

Tablo 4.3.3.1

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziği Kullanmada Kendilerini Yeterli Görme Durumlarına Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)			Toplam
	Evet	Hayır	Bazen	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	9	1	0	10
	100,0%	20,0%	0,0%	66,7%
İş Okulu	0	4	1	5
	0,0%	80,0%	100,0%	33,3%
Toplam	9	5	1	15
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.3.2

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müziği Kullanmada Kendilerini Yeterli Görme Durumlarına Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki – Kare	11,400(a)	2	0,003
N	15		

Yapılan analiz sonucunda, Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nde görev yapan öğretmenlerin kendini yeterli gördüğü, ancak İş Okulları’nda görev yapan öğretmenlerin kendilerini yeterli bulmadıkları ortaya çıkmıştır.

Tablo 4.3.4.1

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Kullanabilecekleri Şarkı Repertuarının Yeterlilik Durumuna Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)		Toplam
	Evet	Hayır	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	3	7	10
	100,0%	58,3%	66,7%
İş Okulu	0	5	5
	0,0%	41,7%	33,3%
Toplam	3	12	15
	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.4.2

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Kullanabilecekleri Şarkı Repertuarının Yeterlilik Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki – Kare	1,875(b)	1	0,171
N	15		

Analiz sonucu gruplar arasında anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 4.3.5.1

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Öğrenci Motivasyonunu Etkileme Durumuna Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)				Toplam
	Fikrim yok	Evet	Hayır	Bazen	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	0	6	1	3	10
	0,0%	85,7%	50,0%	60,0%	66,7%
İş Okulu	1	1	1	2	5
	100,0%	14,3%	50,0%	40,0%	33,3%
Toplam	1	7	2	5	15
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.5.2

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Öğrenci Motivasyonunu Etkileme Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki - Kare	3,493(a)	3	0,322
N	15		

Yapılan analiz sonucunda, Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nde görev yapan öğretmenler ile İş Okulları’nda görev yapan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 4.3.6.1

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Kavramların Kalıcılığını Etkileme Durumuna Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)				Toplam
	Fikrim yok	Evet	Hayır	Bazen	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	0	6	2	2	10
	0,0%	100,0%	40,0%	66,7%	66,7%
İş Okulu	1	0	3	1	5
	100,0%	0,0%	60,0%	33,3%	33,3%
Toplam	1	6	5	3	15
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.6.2

Öğretmenlerin, Kavram Öğretiminde Müzikten Yararlanmanın Kavramların Kalıcılığını Etkileme Durumuna Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki - Kare	6,600(a)	3	0,086
N	15		

Yapılan analiz sonucunda, Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nde görev yapan öğretmenler ile İş Okulları’nda görev yapan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı anlaşılmıştır.

Tablo 4.3.7.1

Öğretmenlerin, Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmeni İle Koordineli Çalışma Durumlarına Göre Dağılımı

Okullar	Cevaplar (f / %)			Toplam
	Evet	Hayır	Bazen	
Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezi	2	5	3	10
	100,0%	55,6%	75,0%	66,7%
İş Okulu	0	4	1	5
	0,0%	44,4%	25,0%	33,3%
Toplam	2	9	4	15
	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Tablo 4.3.7.2

Öğretmenlerin, (Varsa) Okullarında Görev Yapan Müzik Öğretmeni İle Koordineli Çalışma Durumlarına Göre Dağılımına İlişkin Ki – Kare Analizi

	Value	df	P
Ki - Kare	0,500(a)	1	0,480
N	15		

Yapılan analiz sonucunda, okul değişkeni ile çalışma olanağı arasında anlamlı bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç

“Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri” isimli bu araştırma, ulaşılabilen nitel verilerin yanı sıra, TCMEB Ankara Valiliği’ne bağlı resmi Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri’nden 5 tanesinde, İş Okulları’ndan 2 tanesinde görev yapan sınıf öğretmenleri ve/veya zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri arasından rastlantısal olarak seçilen 15 öğretmen ile yapılan görüşme sonucunda elde edilen nicel verilerin istatistiksel olarak incelenip değerlendirilmesi ve yorumlanması ile gerçekleştirilmiştir.

Normal yaşlıları kavramları gündelik hayatlarındaki duygu, düşünce ve tecrübeleriyle kazanırken, zihinsel engelli çocukların kavramları öğrenebilmeleri için sistematik bir öğretim sürecinden geçmeleri gerekmektedir. Öğretim sürecinden en üst düzeyde yararlanabilmek için, geleneksel öğretim yöntemlerinin yanı sıra farklı etkinliklerden de yararlanmak önemlidir.

Zihinsel engelli çocukların öğrenilenleri farklı alanlara transfer etmede de sıkıntıları vardır. Kavramların farklı zamanlarda ve farklı şekillerde öğretilmesi, çocukların kavramları başka durumlara genellemelerinde yardımcı olmaktadır. Öğretim yöntemlerinin çeşitlendirilmesi ile kavramları daha etkin bir şekilde öğretmek mümkündür. Müzik etkinlikleri ise, bu konudaki en büyük yardımcılardandır. Zira müzik, bu çocukların ilgisini öğretilecek konuya çekmede oldukça etkilidir. Ayrıca, çocuklar müzikli etkinliklerden oldukça keyif almaktadır; en iyi öğrenmenin eğlenirken olduğu düşünüldüğünde, müziğin etkisi daha da iyi anlaşılmaktadır.

Yurt dışında yapılmış olan pek çok araştırmada, çocukların duygusal durumları, dil ve hareket becerileri, okuma – anlama performansları, matematik becerileri gibi farklı alanlarda müziğin olumlu etkilerinin olduğu saptanmıştır. Kavram öğretiminde müziğin etkisine ilişkin araştırmalar da mevcuttur. Yapılan bir araştırmada, müzikli oyunlar yolu ile kavramları öğrenen öğrencilerin bu kavramları, diğer öğrencilere göre daha kolaylıkla günlük hayata aktardıkları belirlenmiştir. E.Y. Bolat ve A.D. Sığırtmaç (2006) tarafından 5 – 6 yaş grubu ana okulu öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada ise, müzikli oyun etkinlikleri ile verilen sayı ve işlem kavramı eğitimi sonucunda, çocukların öğrenmelerinde anlamlı farklılık elde edilmiştir.

Ancak, söz konusu araştırmalar normal gelişim gösteren çocuklar üzerinde yapılmıştır. Müziğin zihinsel engelli çocuklar üzerindeki etkisiyle ilgili araştırmalar bulunsada, zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziğin kullanımına ilişkin araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu açıdan, gerçekleştirilen araştırma bir ilk olma özelliği taşımaktadır.

5.1.1. “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde Görev Yapan Öğretmenlerin, Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar :

Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde görev yapan öğretmenlerin tamamına yakını, akademik eğitimleri haricinde müzikle ilgili herhangi bir eğitim almadıklarını ifade etmişlerdir. Buradan, öğretmenlerin müzik ile ilgili bilgilerinin, akademik eğitimleri sırasında almış oldukları müzik dersinin içeriği ve öğretmenlerin bu derste başarıları ile sınırlı olduğu anlaşılmaktadır.

Öğretmenlerin yine tamamına yakını, derslerinde müziği kullanmada kendilerini yeterli gördüklerini belirtmiştir. Ancak, derslerinde yer verdikleri müzik etkinliklerinin, şarkı söyleme ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu durum, öğretmenlerin akademik eğitimleri çerçevesinde almış oldukları müzik eğitiminin ve halen sahip oldukları müzik bilgisinin sorgulanmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Zira, öğretmenlerin akademik eğitimleri sırasında edindikleri müzik bilgileri ile, derslerinde sadece şarkı söyleme etkinliklerine yer vermeleri ve buna rağmen, kavram öğretiminde müziği kullanmada kendilerini yeterli bulmaları oldukça düşündürücüdür. Bunun yanı sıra, derslerde yer verdikleri müzikli etkinliklerin şarkı söyleme ile sınırlı kalmasında, öğretmenlerin ders işleyişlerinin, bilgilerinin yanında görev yapmakta oldukları okulların koşulları, olanakları gibi faktörlerin etkisi de değerlendirilmelidir.

“Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Kullanabilecekleri Şarkı Repertuarının Yeterlilik Durumu” ile ilgili soruya, öğretmenlerin büyük bölümü “hayır” cevabı verirken, az sayıda öğretmen, şarkı repertuarını yeterli bulduğunu belirtmiştir. Mevcut şarkı repertuarının yeterliliğini değerlendirmede, şarkıların sayısının yanı sıra, şarkıların zihinsel engelli çocukların eğitiminde, özellikle de kavram öğretiminde kullanılmaya ne derece uygun olduğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Zira, zihinsel engelli çocukların algılama, bilgileri uzun süreli belleğe aktarma, konuşma, öğrenilenleri farklı alanlara transfer etme gibi alanlarda eksiklikleri söz konusu olduğundan, normal yaşlılarının

eğitiminde kullanılabilecek her şarkının zihinsel engelli çocukların eğitiminde kullanmaya uygun olmayacağı, dolayısıyla mevcut şarkı repertuarının zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde yetersiz kalacağı açıktır.

Müziğin zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanılmasının, öğretim etkinlikleri sırasında bu çocukların motivasyonunu etkileme durumu konusunda, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde görev yapan öğretmenlerin görüşleri farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Ancak, öğretmenlerin büyük bölümü müziğin motivasyon üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin önemli bir bölümü de, müziğin motivasyonu “bazen” etkilediği yönünde görüş bildirmişlerdir. Kavram öğretiminde müziği kullanmanın hangi şartlar altında, hangi öğrencilerde motivasyonu etkilemediği ya da olumsuz etkilediğinin araştırılması ile, müziğin motivasyon üzerinde daha etkili olması, dolayısıyla da öğretim etkinliklerinin daha verimli olacak şekilde düzenlenmesi sağlanabilir.

Bu düzenlemeler yapılırken, zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müziği kullanmanın, öğretilen kavramların kalıcılığı üzerindeki etkisini de göz önünde bulundurmada yarar vardır. Zira, öğretmenlerin önemli bir bölümü de, müzikten yararlanmanın kavramların kalıcılığını etkilediğini belirtmiştir. Bu sonuçlar, müziğin hangi şartlar altında ve ne şekilde kullanıldığında kavramların kalıcılığını etkilediğinin de araştırılması ve gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bunların yanısıra, kavram öğretiminde kullanılabilecek şarkı repertuarı da, öğretim etkinliklerinin verimliliğinin artırılması açısından önemlidir. Zira, bu çocukların ilgisini çekecek ezgilerin ve öğretilecek kavramları içeren uygun şarkıların kullanılması, zihinsel engelli çocukların motivasyonunu ve öğretilen kavramların kalıcılığını arttırmada etkili olacaktır.

Çalışmakta oldukları okulda görev yapan müzik öğretmeni ile koordineli çalışma durumları ile ilgili soruda, “Eğitim Uygulam Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde görev yapan öğretmenlerin %33,3’ü “evet” cevabı verirken, %66,7’si de bazı zamanlarda koordineli çalışma olanağı bulabildiklerini belirtmişlerdir. Bu durum, zihinsel engelli çocukların eğitiminde müzikten daha fazla ve daha etkin bir şekilde yararlanılabilmesi açısından umut vericidir. Ancak, müzik öğretmenlerinin, bu çocukların eğitimi konusunda yeterli derecede bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Müzik öğretmenlerinin,

zihinsel engelli çocukların eğitimi ile ilgili olarak da yetkin hale getirilmeleri sayesinde, öğretim etkinliklerinden daha fazla verim almak mümkün olabilecektir.

5.1.2. “İş Okulları” nda Görev Yapan Öğretmenlerin, Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Görüşleri İle İlgili Sonuçlar :

“İş Okulları” nda görev yapmakta olan öğretmenlerin de tamamına yakını, akademik eğitimleri haricinde müzik ile ilgili herhangi bir eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Ancak, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde görev yapmakta olan öğretmenlerin aksine “İş Okulları” nda çalışan öğretmenlerin, kavram öğretiminde müziği kullanmada kendilerini yeterli bulmadıkları ve kavram öğretiminde müziksel etkinliklere yer vermedikleri görülmektedir. Kavram öğretiminde müziksel etkinliklerden yararlanmamalarının, kendilerini yeterli hissetmemeleriyle mi ilgili olduğu, yoksa başka nedenlerden mi kaynaklandığı araştırılmalıdır. Müzik etkinliklerinden yararlandığını belirten tek öğretmenin de, “Eğitim Uygulama Okulu ve İş Eğitim Merkezleri” nde görev yapan öğretmenler gibi sadece şarkı söyleme etkinliğinden yararlandığını belirtmesi dikkat çekicidir.

“Öğretmenlerin Kavram Öğretiminde Kullanabilecekleri Şarkı Repertuarının Yeterlilik Durumu” ile ilgili soruya, “İş Okulları” nda görev yapan öğretmenlerin tamamı “hayır” cevabı vermiştir. Ancak, kavram öğretiminde müziksel etkinliklere yer vermediğini belirten öğretmenlerin, şarkı repertuarının yeterliliği konusundaki değerlendirmelerinin ne derece objektif olabileceği tartışmaya açıktır.

Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müzikten yararlanmanın öğrenci motivasyonunu etkileme durumu ile ilgili olarak, “İş Okulları” nda çalışmakta olan öğretmenlerin görüşlerinin birbirinden oldukça farklı olduğu görülmektedir. Zira, öğretmenlerin %20’si ilgili soruya “fikrim yok” cevabı verirken, %20’si “evet”, %20’si “hayır”, %40’ı da “bazen” yanıtını vermiştir. Kavram öğretiminde müzikli etkinliklerden yararlanmanın öğretilen kavramların kalıcılığını etkileme durumu ile ilgili soruda da, öğretmenlerin cevapları farklılık göstermektedir. Öğretmenlerin %20’si bu soruda “fikrim yok” derken, soruya öğretmenlerin %60’ı “hayır”, %20’si de “bazen” yanıtını vermiştir. Buradan, öğretmenlerin önemli bölümünün, zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde müzikli etkinliklerden yararlanmanın, kavramların kalıcılığını etkilemediğini düşündükleri anlaşılmaktadır. Ancak, az bir oranla da olsa

öğretmenlerin bir kısmının, bu çocuklara kavram öğretiminde müzik etkinliklerinden yararlanmanın öğrenci motivasyonunu ve kavramların kalıcılığını etkilediği yönünde görüş bildirmiş olması, gerekli düzenlemelerin yapılması durumunda, öğretim etkinlikleri çerçevesinde müzikten daha verimli bir şekilde yararlanılabilmesi açısından umut vericidir. Bunların yanısıra, her iki soruda da öğretmen görüşlerinin değişkenlik göstermesi, görüş ayrılıklarının, zihinsel engelli çocukların bireysel farklılıklarının fazla olmasından mı, yoksa başka nedenlerden mi kaynaklandığını düşündürmektedir.

Ayrıca, “İş Okulları” nda çalışan öğretmenlerle yapılan görüşmelerde; görev yaptığı okulda müzik öğretmeni bulunan öğretmenlerin büyük bölümünün, müzik öğretmeni ile koordineli olarak çalış(a)madıkları belirlenmiştir. Yapılan ulusal ve yabancı pek çok araştırmada müziğin, zihinsel engelli çocukların eğitiminde oldukça etkili olduğu ortaya konmuş olmasına karşın, “İş Okulları” nda görevli öğretmenlerin müzik öğretmeni ile iş birliği içinde olmamaları düşündürücüdür.

5.2. Öneriler

1 – Sınıf ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin akademik eğitimleri çerçevesinde almış oldukları müzik dersinin içeriği incelenmeli, içeriğin uygulamada ne derece yeterli olduğu değerlendirilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılarak, lisans eğitiminde verilen müzik dersinin daha işlevsel hale gelmesi sağlanmalıdır.

2 – Sınıf ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerinin, zihinsel engelli çocukların eğitiminde müziği kullanmada kendilerini yeterli hissetme durumları ayrı bir araştırma konusu olarak ele alınmalıdır. Böylelikle, öğretmenlerin kendilerini yetersiz hissetmelerine neden olan etkenler belirlenmeli; bunların giderilmesine çalışılarak, öğretim etkinlikleri çerçevesinde müziğin daha bilinçli ve etkin bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

3 – Mevcut sınıf ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenliği programlarından mezun olan öğretmenlere verilecek hizmet içi eğitimlerle, öğretmenlerin müzik bilgileri geliştirilmeli ve müziğin eğitimde kullanımında öğretmenlerin yetkinleşmesi sağlanmalıdır.

4 - Sınıf ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenlerine, zihinsel engelli çocukların eğitiminde yararlanabilecekleri çeşitli çalgıları kullanma becerisi kazandırılmalıdır.

Ayrıca öğretmenler, bu çalgıları öğretim etkinliklerinde ne şekilde kullanabilecekleri konusunda da bilgilendirilmelidir.

5 – Eğitim fakültelerinin Müzik Öğretmenliği bölümlerinde verilen lisans eğitimi, zihinsel engelli çocuklar ve eğitimleri ile ilgili bilgileri de içerecek şekilde düzenlenmeli; böylelikle müzik öğretmenleri, zihinsel engelli çocukların eğitimi konusunda da yetkin hale getirilmelidir.

6 – Mevcut müzik öğretmenliği programlarından mezun olan müzik öğretmenleri için de hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.

7 – Müziğin, zihinsel engelli çocukların motivasyonu üzerindeki etkisi ayrı bir araştırma konusu olarak ele alınmalıdır.

8 - Böyle bir araştırmadan elde edilecek bilgilerin ışığında; müziğin hangi şartlar altında bu çocukların motivasyonunu olumlu yönde etkilediği saptanmalı ve motivasyonu arttıracak şekilde, öğretim etkinliklerinde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

9 – Zihinsel engelli çocuklara kavram öğretiminde kullanılacak müzik etkinliklerinin, öğretilen kavramların kalıcılığı üzerindeki etkisi araştırılmalıdır.

10 - Yapılacak araştırmaların ışığında eğitim ortamlarında, kullanılacak müziksel etkinliklerin içeriğinde ve uygulanmasında gerekli düzenlemeler yapılmalı; zihinsel engelli çocukların kavramları kazanmalarında müziğin daha etkin ve verimli bir şekilde kullanılması sağlanmalıdır.

11 - Mevcut çocuk şarkıları repertuarı incelenmeli; şarkıların, zihinsel engelli çocukların eğitiminde kullanılmaya ne derece uygun olduğu değerlendirilmelidir.

12 – Mevcut çocuk şarkılarından, zihinsel engelli çocukların eğitiminde kullanılmaya uygun olanları derlenmeli ve bu çocukların eğitiminde kullanmak üzere ayrı bir repertuar oluşturulmalıdır.

13 – Zihinsel engelli çocukların eğitiminde kullanılabilecek şarkı repertuarı geliştirilmeli, zenginleştirilmeli ve eğitim müziği bestecileri bu yönde desteklenmelidir.

14 – Öğretmenlerin, zihinsel engelli çocuklara uygun olacak şekilde geliştirilecek şarkı repertuarından haberdar olmaları ve bu repertuara kolaylıkla ulaşabilmeleri sağlanmalıdır.

15 – Zihinsel engelli çocuklara yönelik oluşturulacak şarkı repertuarının, zihinsel engelliler eğitim programında da yer alması uygun olacaktır.

16 – Sınıf ve zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri ile müzik öğretmenlerinin iş birliği içinde çalışmaları teşvik edilmeli; öğretmenlerin koordineli olarak çalışabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

EK – 1

RESMİ YAZIŞMALAR

EK – 2

GÖRÜŞME FORMU

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Strateji Geliştirme
SAYI : B.B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/45666
KONU : Araştırma İzni
Pınar YILDIRIM

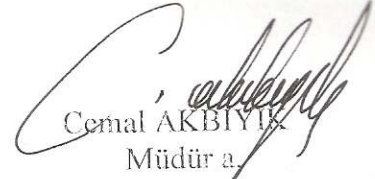
28/05/2009

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü)

İLGİ : a) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsünün 20.05.2009 tarih ve 5039 sayılı yazısı.
b) 27.05.2009 tarih ve 45296 sayılı Valilik Oluru.

Üniversiteniz Eğitim Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Pınar YILDIRIM'ın "Zihinsel Engelli Çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri" konulu tez ile ilgili çalışma yapma isteği ilgi (b) Valilik Oluru ile uygun görülmüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Mühürlü anketler (1 sayfadan oluşan) ekte gönderilmiş olup, uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD/disket) Müdürlüğümüz Strateji geliştirme bölümüne gönderilmesini rica ederim.

Cemal AKBIYIK
Müdür a.
Müdür Yardımcısı

EKLER :

- 1 : Valilik Oluru (1 sayfa)
- 2 : Anketler (1 sayfa)
- 3 : Okul listesi (1 Sayfa)

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

BÖLÜM : Strateji Geliştirme

SAYI : B.B.08.4.MEM.4.06.00.04-312/45296

27/05/2009

KONU : Araştırma İzni
Pınar YILDIRIM

VALİLİK MAKAMINA

İLGİ:a) M.E.B. Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

b) Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsünün 20.05.2009 tarih ve 5039 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Pınar YILDIRIM'ın "**Zihinsel Engelli çocuklara Kavram Öğretiminde Müziğin Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri**" konulu tez ile ilgili uygulama yapma isteği ilgi (a) yönerge doğrultusunda Müdürlüğümüz Değerlendirme Komisyonu tarafından incelenmiş olup, (1 sayfadan oluşan) anketlerin ek listedeki ilimiz okullarında, gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Kâmil AYDOĞAN
Milli Eğitim Müdürü

OLUR
25.05.2009
Ufuk SEÇİLMİŞ
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER

- 1- Anket (1 sayfa)
- 2- Okul listesi (1 sayfa)